

Jogklinikák Európában: avagy a felsőoktatás elköteleződése a társadalmi igazságosság iránt – tanulmány összefoglaló

Mindazoknak ajánljuk Clelia Bartoli 2016-ban megjelent tanulmányát, akik érdeklődést, kíváncsiságot mutatnak az európai jogklinikák és az Európai Unió kapcsolati hálójára iránt. Az értekezés átfogó képet kísérel meg adni arról, hogy miként indult el a kontinensünkön a jogklinikák bevezetése az 1960-as évek második felében, milyen nehézségekkel kellett szembenézni, és hol tartunk most. A publikáció sajátosságát az adja, hogy az elméleti háttér mellett az író nagy hangsúlyt fektetett a gyakorlat megismerésére is. Kérdőíves felmérés készített olyan egyetemekkel, ahol a jogklinikai képzésnek gyökerei vannak, valamint interjúzott számos jogklinikát vezető szakemberrel. Felmerül azonban a kérdés, mi az oka annak, hogy bár a globális jogklinikai mozgalom korát érezzük, mégis számos jelentős hagyománnyal és tapasztalattal bíró egyetem kénytelen jogklinika programját megszüntetni? A kérdőíves válaszok, illetve az interjúalanyok elmondása alapján ez a folyamat több tényezőre is visszavezethető azonban mindezek közül a legjelentősebb problémát a pénzügyi támogatás hiánya jelenti. A Maastrichti Egyetem jogklinika programja 1988 óta működött, azonban anyagi, költségvetési okok miatt 2015. január elsejével meg kellett szüntetni, annak ellenére, hogy az ország egyik legtöbb ügyet fogadó jogklinikája volt. A kutatás arra is rávilágított, hogy mind az oktatók, mind a diákok részéről rendkívüli elköteleződésre van szükség, hiszen az általuk befektetett munka nincs kellőképpen honorálva az egyetem által. A hallgatók ugyanannyi kreditet kapnak a jogklinikai tevékenységükért, mint azok, akik olyan tantárgyat választanak, ahol a pusztán jelenléttel is teljesíthető a kurzus. Holott a jogklinikás diákok a félév során számos ügyféllel konzultálnak, több jogi problémában adnak tanácsot, melyek jelentős kutatómunkát igényelnek. Az oktatók részéről hasonló elköteleződés szükséges, hiszen a tanítói munkájuk mellett, egy teljesen új oktatási módszertant kell elsajátítaniuk és minden esetben rendelkezésre kell állniuk, amikor a hallgatók tutori konzultációt igényelnek egy előttük lévő ügyben. Vagyis mindkét oldal motivációját fenn kell tartani, hiszen rengeteg olyan ügy, ügyfél van, akiknek a jogklinikai ingyenes tanácsadás az egyetlen megoldás. Bartoli választ adott arra a kérdésre is, hogy mi az oka annak, hogy az Egyesült Államokban a jogklinikai képzés nagyobb népszerűségnek örvend, mint Európában. Véleménye szerint ez különbség abban gyökerezik, hogy USA-ban nincs kötelező szakmai gyakorlat, így a 3 éves jogi egyetem alatt kell a hallgatóknak az elméleti és gyakorlati tudást is megszerezni, amihez a jogklinika kiváló lehetőségeket teremt.

Az utóbbi időben, hazánkban is gyakran emlegetett jogász kompetenciák kapcsán a szerző hangsúlyozza, hogy a jogklinika módszertan képes kielégíteni az oktatás hármaskiméleti követelményét, vagyis a tudás, a képességek és az értékek, attitűdök elsajátítását. Hiszen egy tananyag befűlázása még nem jelent tudást, abban a pillanatban, amikor képesek vagyunk az elméletet átűtteni a gyakorlatba, már beszélhetűnk tudásról. Másokkal, sokszor olyan ügyfelekkel való találkozás, akik a miénktől teljesen eltérő szociális, gazdasági környezetből származnak, fejlesztű az empátikus képességűnk, de hozzájárul a kommunikációs, problémamegoldó készségek fejlesztéséhez is. A szakmai etikát pedig igazán úgy lehet megtanulni, hogy gyakoroljuk az adott szakmát, vagyis az ún. „*learning by doing*” módszer bizonyult és bizonyul a leghatékonyabb eszköznek.

A terjedelmi keretekre tekintettel csűpán néhány kérdéskör került kiemelésre a tanulmányból, amely ugyanakkor számos további témával is foglalkozik. Habár a szerző sem tudott minden problémára választ adni, mégis jó kiindulópont arra, hogy mélyebb bepillantást nyerjűnk a jogklinikai képzés európai helyzetébe.

A tanulmány teljes terjedelemben az alábbi linken érhető el:
http://www.dirittoequestionipubbliche.org/page/2016_nSE_Legal-clinics-in-Europe/DQ_2016_Legal-Clinics-in-Europe_specialissue.pdf